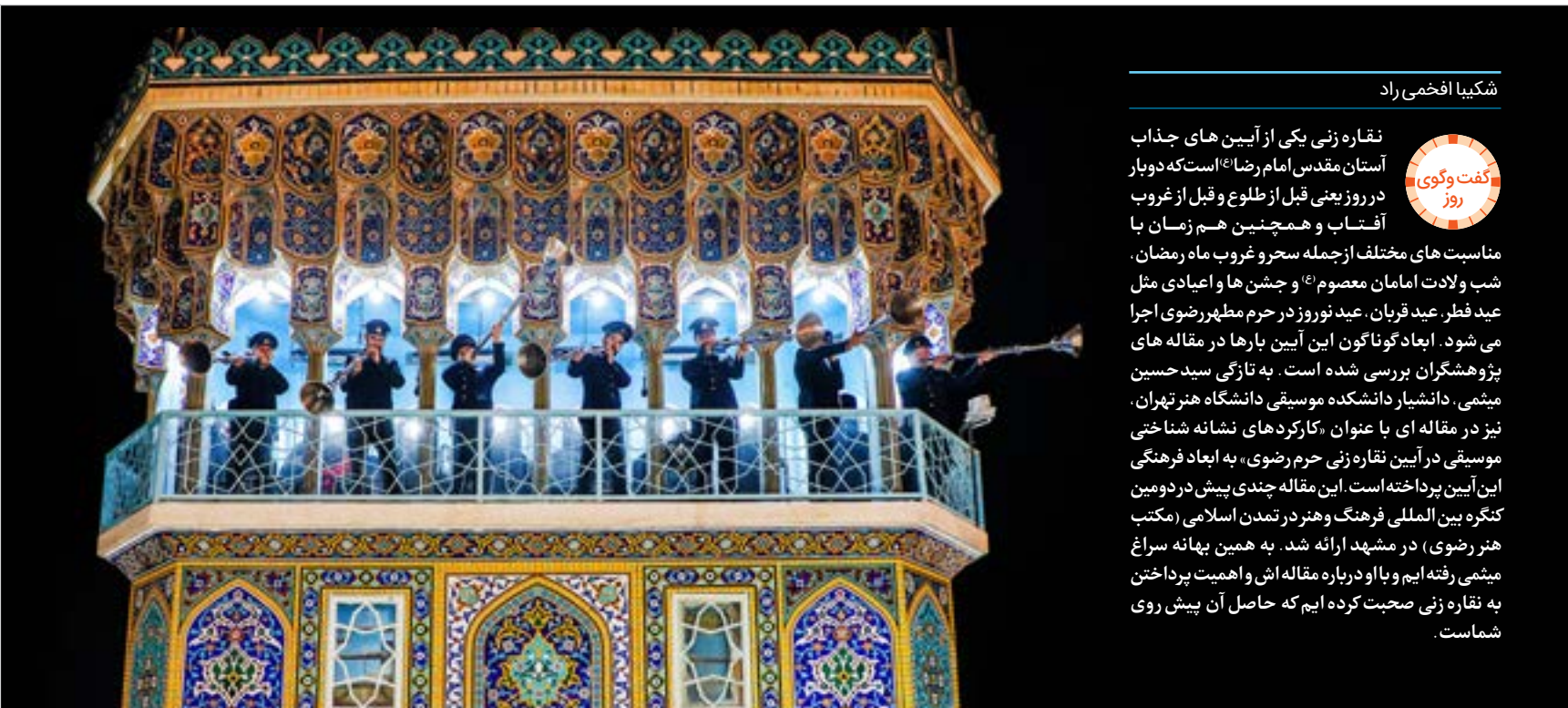

نقاره‌زنی نمادی آیینی از فرهنگ مشهد است

شکیبا افخمی راد

نقاره زنی یکی از آیین های جذاب آستان مقدس امام رضا^(ع) است که دوبار در روز یعنی قبل از طلوع و قبل از غروب آفتاب و همچنین هم زمان با مناسبت های مختلف از جمله سحر و غروب ماه رمضان، شب ولادت امامان معصوم^(ع) و جشن ها و اعیادی مثل عید فطر، عید قربان، عید نوروز در حرم مطهر رضوی اجرا می شود. ابعاد گوناگون این آیین بارها در مقاله های پژوهشگران بررسی شده است. به تازگی سیدحسین میثمی، دانشیار دانشکده موسیقی دانشگاه هنر تهران، نیز در مقاله ای با عنوان «کارکردهای نشانه شناختی موسیقی در آیین نقاره زنی حرم رضوی، به ابعاد فرهنگی این آیین پرداخته است. این مقاله چندی پیش در دومین کنفره بین المللی فرهنگ وهنر در تمدن اسلامی (مکتب هنر رضوی در مشهد ارائه شد. به همین بهانه سراغ میثمی رفته ایم و با او درباره مقاله اش و اهمیت پرداختن به نقاره زنی صحبت کرده ایم که حاصل آن پیش روی شماست.

نقاره زنی؛ آیینی مذهبی

میثمی در مقاله اش لایه هایی را که تاکنون درباره آیین نقاره زنی مغفول مانده اند، از منظر کاربرد ها و نشانه شناسی با رویکرد فرهنگی بررسی کرده است. او درباره چگونگی انتخاب سوزه مقاله اش توضیح می دهد؛ زمانی که شیوه نامه همکاری دانشگاه هنر با آستان قدس رضوی امضا شد، پیشنهاد کردم به موضوع نقاره زنی که پیش تر هم یکی از دانشجویانم در پایان نامه اش به آن پرداخته بود، بپردازیم. درواقع پیشنهادم این بود که آن پایان نامه را گسترش دهیم و به طرح پژوهشی کاملی تبدیل کنیم. این پیشنهاد در شورای دانشکده و دانشگاه تصویب و برای آستان قدس رضوی فرستاده شد که آن ها نیز موافقت خودشان را اعلام کردند.

این استاد دانشگاه یادآور می شود، بعد از تصویب طرح در آستان قدس رضوی، همراه دوفراز همکارانم مراحل پژوهش را آغاز کردیم و الان کارمان در مرحله ویرایش است. زمانی هم که متوجه شدیم کنگره بین المللی فرهنگ وهنر در تمدن اسلامی قرار است برگزار شود، از پژوهش هایمان مقاله ای استخراج کردیم و به این رویداد ارائه دادیم.

میثمی با اشاره به وجود جنبه های دیداری و شنیداری در حرم مطهر رضوی می گوید؛ بخش مهمی از جنبه شنیداری که حالت نمادین هم به خود گرفته است، به آیین نقاره زنی مربوط می شود. درواقع نقاره زنی در آستان قدس رضوی از معدود موارد بازمانده از نقاره خانه های فعال در ایران است که با فراموش شدن کارکردهای دیرینه حکومتی واجتماعی موسیقی در آن به عنوان یک آیین مذهبی موسیقایی مهه به حیات خودش ادامه می دهد. او همچنین با تأکید بر تأثیرات فرهنگی و مهم نقاره زنی می گوید: تا امروز بیشتر پژوهش های مرتبط با برگزاری آیین نقاره زنی در حرم رضوی، از منظر رویکردهای تاریخی و موسیقی شناختی، این آیین را به عنوان یک رویداد موسیقایی صرف در نظر گرفته و ابعاد فرهنگی استفاده از موسیقی در برگزاری آن را بررسی نکرده اند. با وجود این، ما در این مقاله سعی کردیم با اتکا به نظریه ها و مفاهیم بنیادین گرایش های نظری انسان شناسی موسیقی و نشانه شناسی، کارکردهای نشانه شناختی موسیقی در آیین نقاره زنی را بررسی کنیم.

نگاه یکسان به عشق

استفاده از ظرفیت دانشجویان در یک نمایشگاه موضوعی نقاشی خط

رومینا مالوف

نمایشگاه «عشق و هیچ» تا ششم دی ماه در نگارخانه فردوسی، از ساعت ۱۷ تا ۲۰ برگزار خواهد شد. هشتاد اثر به این نمایشگاه فرستاده شده که ۳۶ اثر توسط حامد محمدیان انتخاب شده است. محمدیان درباره کلمه «عشق» و انتخاب آن در نمایشگاه می گوید: عشق کلمه ای جهان شمول است و به گوش تکراری می آید. اما اگر افراد آثار این نمایشگاه را مشاهده کنند، می بینند که به قول مولانا «هرکسی از ظن خود شد یار من». من ترجیح دادم هنرمندان از دیدگاه خودشان آثار را دنبال کنند و سعی نکردم ردیابی از تکنیک و نظرهای خودم روی آثار به جا بگذارم. به گفته او در این نمایشگاه، هنرمند موضوعات متفاوتی از قبیل عشق، زخم، تجربه، ارتفاع و... از این کلمه پیدا و اثری خلق کرده است. این استاد دانشگاه بیان می کند: من در سه رشته خوش نویسی، هنرهای تجسمی و گرافیک کار کرده ام. همیشه دیگری ذهنی داشت که با کلمه عشق چه اثر هنری می توان خلق کرد. از سال ۱۳۹۵ ایده ای باهمین محور در ذهنم داشتم که نمایشگاه انفرادی برگزار کنم، اما مشکلاتی سد راهم قرار گرفت. بعد از کرونا و با حضوری شدن کلاس های درس، این موضوع را با دانشجویان مطرح کردم که از آن استقبال شد.

تأثیرگذاری در ایجاد ارتباط

به گفته میثمی، از منظر نشانه شناسی می توان ابعاد مختلفی را برای نقاره زنی تعریف کرد که در این مقاله، شش بُعد استخراج شده است. این استاد دانشگاه می گوید؛ براساس یافته های ما، نحوه دلالتگری موسیقی در آیین نقاره زنی به شیوه های متفاوتی از جانب زائران، مجاوران، متولیان و خادمان نقاره رضوی تفسیر می شود. این تفاسیر متفاوت، محتوای موسیقایی آیین نقاره زنی رضوی را افزون بر یک نشانه صوتی عام، به سویه های نشانه شناختی متفاوتی مانند علامت، نمایه، شمایل، نماد و تمثیل صوتی بدل کرده است که به ترتیب «نوای بارگاه»، «بانگ هشدار»، «آوای زیارت»، «نجوای توسل»، «شکوه حرم» و «نوای ملکوت» نامیده شده اند. همچنین، درکنار بروز این نشانه های صوتی متنوع، «سکوت» نقاره خانه های

شاید به نظر ما نقاره زنی یک کاربرد موسیقایی باشد، ولی به باور عده ای، یک کاربرد صوتی است که رسیدن به هدف غایی را ساده می کند

ملکوت» نامیده شده اند. همچنین، درکنار بروز این نشانه های صوتی متنوع، «سکوت» نقاره خانه های

حسین میثمی؛ از فرامرز پایور تا پژوهش کتاب موسیقی

سیدحسین میثمی متولد سال ۱۳۴۳ در قزوین، مباحث آهنگ سازی غربی را نزد استادان پرویز منصوری و محمدرضا درویشی فراگرفت و از سال ۱۳۶۸ از محضر استادان سنتور ازجمله داریوش صفوت، پشنگ کامکار، محمدرضا شفقیان و فرامرز پایور در دانشگاه بهره برد. او کارشناسی موسیقی را در دانشگاه هنر تهران، کارشناسی ارشد را در رشته پژوهش هنر در دانشگاه هنرهای زیبای دانشگاه تهران و دکترای پژوهش هنر را در دانشگاه هنر تهران به پایان رساند و ازسال ۱۳۷۸ همکاری خود را با دانشگاه هنر شروع کرد. میثمی در این بازه زمانی علاوه بر تدریس، مدتی نیز مدیر گروه رشته نوازندگی موسیقی ایرانی بود. او در سال ۱۳۹۰ به استخدام

حرم رضوی نیز از محتوایی نشانه شناختی برخوردار است که می تواند به معنای فرارسیدن ایام سوگواری مذهبی یا بروز مصیبت هایی در سطح ملی باشد. میثمی که استفاده ازکلمه هنر برای نقاره زنی را درست نمی داند، یادآور می شود، شاید به نظر ما نقاره زنی یک کاربرد موسیقایی باشد، ولی به باور عده ای، یک کاربرد صوتی است که رسیدن به هدف غایی را ساده می کند. برای مثال، همراهی موسیقی با نوحه و تعزیه می تواند به تقویت باورها و ایمان کمک کند؛ یعنی ما ابزار موسیقی را در اختیار یک مراسم و آیین گرفته ایم تا به هدف غایی خودمان که تقویت ایمان است، برسیم.

او ادامه می دهد؛ براساس آنچه ما دروند پژوهش هایمان نتیجه گیری کردیم، نقاره زنی با نمادین بودنش،

ایجاد ارتباط روحی و روانی میان زائران، مجریان، خادمان و ساکنان اطراف حرم و تقویت پایداری و

باید باتوجه به تغییرات شتاب داری که در جامعه و جهان در جریان است، همواره به موضوع نقاره زنی بپردازیم تا این آیین تأثیرگذاری اش را از دست ندهد

انسجام نهاد های مذهبی در جامعه و دستیابی به هدف نهایی را آسان می کند.

ضرورت آموزش نقاره زنی

تا امروز مقالات بسیاری درباره نقاره زنی در حرم مطهر رضوی منتشر شده است؛ مقاله هایی که به گفته میثمی به دنبال ایجاد یک خواست و نیاز برای منسجم تر کردن ساختار نقاره خانه و پرداختن به آموزش این آیین مذهبی هستند.

این استاد دانشگاه تأکید می کند، ما باید باتوجه به تغییرات شتاب داری که در جامعه و جهان در جریان است، همواره به موضوع نقاره زنی بپردازیم تا این آیین تأثیرگذاری اش را از دست ندهد. خوشبختانه تا جایی که من اطلاع دارم، آموزش نقاره زنی شروع شده است و کلاس های تخصصی در این زمینه توسط کسانی که اطلاعات موسیقایی و تحصیلات آکادمیک دارند، برگزار می شود. بی شک دانش و اندوخته های این افراد در مسیر تغییر و تحولات آینده اثرگذار خواهد بود.

او با اشاره به هزاران مقاله و صدها کتابی که تا امروز درباره دیوان حافظ نوشته شده است، یادآور می شود، این ظرفیت در حوزه نقاره زنی هم وجود دارد و می شود برای این آیین پروژه های بسیاری با محوریت جامعه شناسی، سیاسی و اقتصادی انجام داد که اتفاقات خوبی را هم در پی داشته باشد. این استاد دانشگاه درباره اهمیت تشکیل مکتب هنر رضوی و لزوم برگزاری این کنگره در مشهد نیز می گوید؛ در تشکیل این مکتب هنری قدم های نخست برداشته شده و زحمت های زیادی کشیده شده است، اما باتوجه به اهمیت موضوع، باید این اتفاق زودتر رخ می داد تا مشکلاتی که وجود دارد، برطرف شود. با وجود این، من باور دارم اگر این روند ادامه پیدا کند، نتایج کاربردی بهتری از کنگره خواهیم گرفت.

به گفته میثمی، باید اطلاع رسانی بیشتری درباره کنگره صورت بگیرد تا کسانی که می خواهند در این رویداد شرکت کنند، زمان بیشتری برای ارائه مباحث و رویکردهای جدید در اختیار داشته باشند. همچنین، می توان فایل های تصویری و صوتی را به صورت رایگان از طریق رسانه های مختلف در اختیار مردم قرار داد تا تأثیرگذاری اش در جامعه بیشتر شود.

حضور ۵۰ بانوی فیلم ساز کشور در مشهد

رویداد «شهربانو» با حضور ۵۰ بانوی فیلم ساز کشور در مشهد برگزار می شود

مریم امیری

«شهربانو» عنوان یکی از سلسله رویداد های «روایت شهر» بوده که قرار است با همت مؤسسه فرهنگی شهرآرا تا ۶ تا ۸ دی در مشهد برگزار شود. پنجاه بانوی فیلم ساز و مستند ساز از سراسر کشور برای شرکت در این رویداد به مشهد می آیند تا در کارگاه های ایده پردازی و فیلم نامه نویسی این برنامه حضور یابند. این بانوان و دیگر علاقه مندان به تصویر و هنر و حوزه زنان برای شرکت در این رویداد، در کارخانه نوآوری مشهد گردهم می آیند تا با حضور در کارگاه ها با حوزه بانوان آشنا شوند و پس از آن طرح های فیلم نامه شان را آماده کنند. سلسله رویداد های روایت شهر در چهار بخش مستند، خرده روایت، شهربانو و قالب های خلاق و نوآور تولیدی، با هدف تولید فیلم نامه طراحی شده است. مزیت نگاری مشهد به عنوان جهان شهر بزرگ و کرامت و مهربانی و رفتار عالمانه از اهداف اصلی این رویدادهاست. در پایان این رویداد ها فیلم نامه های برگزیده خریده خواهند شد و در مسیر تولید قرار خواهند گرفت.

این رویداد در مراسمی در ششم دی ماه ساعت ۱۲:۳۰ در کارخانه نوآوری آغاز خواهد شد و در ادامه، طرح های هنرمندان در نشست هایی بررسی می شود.

کارگاه های رویداد «شهربانو» در روز پنجشنبه

تکلیف «پایتخت» مشخص شد

سرانجام تکلیف سریال «پایتخت» مشخص شد و بناست یک نسخه سینمایی از آن برای پخش در نوروز ۱۴۰۳ ساخته شود. به گزارش ایرنا، مدتی است که بحث بر سر ساختن یا نساختن فصل هفتم مجموعه تلویزیونی «پایتخت» مطرح بود و

در نهایت پس از جلساتی که مدیران تلویزیون با سازندگان سریال پایتخت داشتند، تکلیف ساخت این سریال پرمخاطب مشخص شد.

تهیه کنندگی این نسخه سینمایی را به روال قبل الهام غفوری برعهده خواهد داشت و سیروس مقدم آن را کارگردانی خواهد کرد. همچنین، بازیگران اصلی در ترکیب حضور خواهند داشت. این تک قسمت صد دقیقه است و مشخص نیست زمان پخش آن چه روزی از نوروز خواهد بود. همچنین، بناست فصل هفتم سریال «پایتخت» در شانزده قسمت تولید شود و سال ۱۴۰۳ یا نوروز ۱۴۰۴ به پخش برسد.

رئالیتی شو جدید سعید ابوطالب برای تلویزیون

مجموعه رئالیتی شو «کتاب قانون» برای پخش از شبکه اول سیما در حال ساخت است. به گزارش ایسنا، «کتاب قانون» درباره موضوعات روز کشور به تهیه کنندگی محمد حسین سعادت و کارگردانی سعید ابوطالب در حال تولید است. این

رئالیتی شو در موزه مجلس مشروطه ضبط می شود و به جز چند بازیگر سینما و تلویزیون، بقیه شرکت کنندگان در آن از افراد عادی جامعه انتخاب شده اند. «کتاب قانون» اواسط دی ماه از شبکه یک سیما پخش می شود.

۲ فیلم به صورت آنلاین اکران می شوند

هم زمان با شروع فصل زمستان و در هفته اول دی ماه، دو فیلم «کت چرمی» و «آهنگ دوفقره» اکران آنلاین می شوند. به گزارش فیلم نیوز، پلتفرم «فیلم نت» که مدتی است در عرصه اکران آنلاین فعال شده است و

اکتون فیلم های «سه کام حبس»، «عروسی مردم»، «مصلحت» و بی مادر» را در حال اکران دارد. از اواسط این هفته و از سه شبه پنجم دی ماه فیلم کمدی «آهنگ دوفقره»، نخستین ساخته سینمای آرزو ارزانش، را وارد چرخه اکران آنلاین می کند. این فیلم کمدی با بازی احمد مهرانفر، فرهاد فرزین، بهاره کیان افشاری و امیرحسین رستمی از ۱۹ فروردین امسال روی پرده رفت و در مجموع نزدیک به ۲۰ میلیارد تومان فروخت.

«کت چرمی»، از فیلم های بحث برانگیز جشنواره چهل و یکم، نیز از ششم دی ماه اکران آنلاین خود را به شکل اختصاصی در پلتفرم «فیلمو» آغاز می کند. این فیلم که در آن جواد عزتی، رؤیا تیموریان، ستاره پسیانی، گلاره عباسی، عباس جمشیدی فرو صابر و به ایفای نقش پرداخته اند، ازجمله فیلم های اجتماعی پرفروش اکران امسال بود. «کت چرمی» که نخستین ساخته سینمای حسین میرزاحمدی است، از هفدهم خرداد اکرانش را با جذب ۳۱ هزار و ۲۷۷ مخاطب به گیشه، ۱۴۰ میلیارد و ۵۰۰ میلیون تومان بفروشد.

کاظم چلیپا با «به رنگ خیال» به سینمای آید

مستند «به رنگ خیال» به تهیه کنندگی و کارگردانی فرانک آرتا تولید جدید شبکه مستند، امروز دوشنبه ساعت ۹ پخش می شود. به گزارش مهر، فیلم «چلیپا، یاد» دومین قسمت از مجموعه مستند «به رنگ خیال»، پرتره کاظم چلیپا

نقاش ایرانی است، هنرمندی که نقاشی را از پدرش حسن اسماعیل زاده، نقاش سبک قهوه خانه آموخت. چلیپا تاکنون در نمایشگاه های خارجی زیادی ازجمله لندن، بپرمنگام، هلند، سوریه، لبنان و نمایشگاه های داخلی در شهرهای گوناگون شرکت کرده است. وی کسب مقام اول نمایشگاه بین المللی هنرهای ظریفه ژاپن در سال ۱۳۷۱ را در کارنامه هنری اش ثبت کرده است.

تدوین «گمشده» با بازی ژاله صامتی به پایان رسید

تدوین فیلم سینمایی «گمشده» به تهیه کنندگی علی اکبر ثقفی و کارگردانی مریمبرزگر به پایان رسید. تدوین به گزارش صبا، تدوین این فیلم سینمایی توسط ستاره ثقفی به طوسی ساخت موسیقی آن را آغاز کرده است.

در درام روان شناختی و رازآلود «گمشده»، ژاله صامتی، بهنام تشکر و شکیب شجره به عنوان بازیگران اصلی ایفای نقش می کنند.